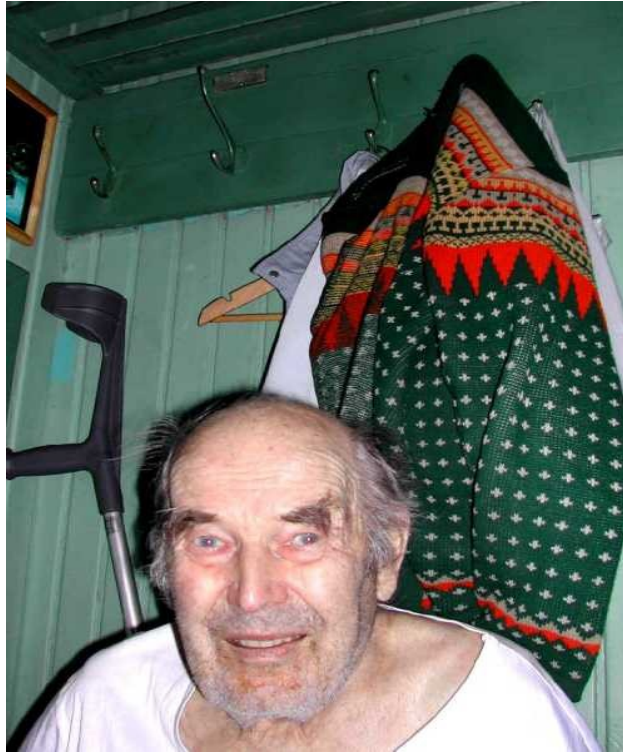

Suomen paras saunoja, saunayhdistyksen kunniajäsen n:o 1 on poissa

Onska kuvattuna Rajaportin saunan pukuhuoneessa
80-v. päivänä 19.10.1999.

Suomen parhaaksi saunojaksi nimetty **Onni "Onska" Niemi** menehtyi pitkäaikaisen sairauden murtamana Koukkuniemen vanhainkodissa 16.2. 2008. Hän oli syntynyt Pispalassa Pohjois-Pirkkalassa 17.10.1919.

Pispalan taloissa ei siihen aikaan ollut mitään nykyajan mukavuushömpötyksiä, joten ainoa kunnollinen peseytymispaikka oli naapuristossa sijaitseva **Lahtisen sauna Rajaportilla**. Ensimmäistä saunakertaansa Onska ei muista, koska "...*äite vei mut sinne heti nyytinä...*" (lue: kapalovauvana).

Onska on ollut uskollinen Rajaportin saunalle koko ikänsä, saunomiskertoja on kertynyt varovaisimpienkin arvioiden mukaan yli 7000, todennäköisesti 85 vuoden aikana lähes 10.000, sillä parhaimpina aikoina käytiin saunomassa kolmekin kertaa viikossa.

Näistä sauna-ansioista Onska nimitettiin v. 1995 Suomen parhaaksi saunojaksi MTV-3:n "**Suomen parhaat**"-ohjelmassa v.1994. Pispalan saunayhdistys nimitti hänet kunniajäseneksi n:o 1.

Berliini-Varsova-Praha

Mutta ansiokas on ollut Onskan muikin siviili- ja sotilasura. "*Äijä osti mulle kilpapyörän kun pääsin kansakoulusta*", kertoo Onska. Ja siitä alkoi kilpapyöräilijän ura, joka vei Onskan kilpailemaan ulkomaille ja 100 km:n maantieajon Suomen mestaruuteen.

Onska oli paras suomalaisten joukkueessa, joka polki ensimmäistä kertaa maineikkaan **Berliini-Varsova-Praha**- ajon v. 1948, ja näitä ajoja kertyi peräkkäisinä vuosina 6 kappaletta, joka kerta Onska oli paras suomalainen.

"Parasta kokonaissijoitusta en muista, mutta etapeilta tuli mm. 3. sijoja useita. Mutta eihän me

muiden maiden pyöräilijöille voitu pärjätä kun ei meillä ollut kunnon välineitä”, muistelee Onska. Aktiivinen kilpapyöräily loppui vasta 41 vuotiaana.

Kaukopartiossa

Talvisotaan Onska joutui asevelvollisena ja palveli Talvisodan Kannaksella Kevyτοςasto 3:ssa. Osaston komentaja eversti *Wahren* oli innokas hiihtomies ja olisi määrännyt hyvän urheilijan aliupseerikouluun, mutta Onska kieltäytyi kunniaista, kun sota kerran oli loppunut.

”Ehän mä voinu tietää että sota jatkuu”, päivittelee Onska, joka jatkosodan puhjettua komennettiin kaukopartiomieheksi Lapin rintamaloikolle.

Kaukopartiomies Onska Niemi innostui joskus – liian harvoin tosin – kertomaan näistä ajoista Rajaportin saunassa pukuhuonekavereille. Näissä jutuissa paljastui Onskasta yksi ulottuvuus, aikamoinen velmu ja jermu, joka pispalalaisella huumorilla oikoili muodollisen sotilaskurin jäykät mutkat suoriksi.

Tehtävistä Onska suostui kertomaan vain että *”...niin paljon pahaa tehtiin että jos niistä ny joutus tuomiolle niin en kyllä koskaan Pispalan Valtatietä saunaan kävelis...”*

Joukkueen johtajana toimi kuuluisa ltn. *Olavi Ala-Kulppi*, jota valvontakomissio piti niin tärkeänä että vaati hänen luovutustaan Neuvostoliittoon. Ala-Kulppi pakeni muiden kohtalotovereidansa kanssa Amerikkaan. *”Tapasin Olavin kerran sodan jälkeen Salpausselän kisoissa, kun hän oli Amerikan hiihtomaajoukkueen johtajana”*, kertoo Onska Niemi.

Kuljetusalan yrittäjänä

Rauhan aikana Onska tuli tutuksi kaikille pispalalaisille ja useille muillekin tamperelaisille, koska hän johti kuljetusyritystä, joka hoiti aikanaan niin tärkeän polttopuun kuljetuksen taloihin. Niemen yrityksessä oli yhtä aikaa 4-5 hevosta ja auto, joilla polttopuiden lisäksi kuljetettiin muitakin kaupungin ja kotitalouksien tilauksia.

Hyvän muistinsa ja tarkan pelisilmänsä ansiosta Onska on ollut korvaamaton muistipankki Pispalan lähihistoriaa selvittäville tutkijoille.

Suremaan jäävät saunakavereiden lisäksi lähinnä leski ja viisi poikaa perheineen.

Jorma Markkula